

ISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban évről-évre.
Egész évre 10 k.
Negyedévre 4 ..
Helyben házhoz hozva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 ..
Vidékre postán számlával:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnap után napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XIX. évfolyam 260. szám.

Nagyvárad.

Szerda 1913. november 12.

Megkezdték

a sajtótörvény tárgyalását.

Tegnap a képviselőházban kezd-
tét vette a sajtójavaslat tárgyalása.

Rendkívüli idegesség mellett fo-
lyik ennek az oly fontos javaslat-
nak a megvitatása. Az ellenzék olybá
veszi a dolgot, mintha az új törvény
az 1848-iki sajtótörvényt eltörölné,
viszont a munkapárt hevesebb véru
tagjai valóságos himnuszokat zen-
genek a javaslatról, mely végre meg-
fogja rendszabályozni az ellenzéki
lapokat, a melyek bizony mostaná-
ban sok borsot törtek a kormány
és pártja orra alá.

Jobbról is, balról is csak keve-
sekben van meg az a higgadtság,
mely egy ilyen nagyjelentőségű tör-
vényjavaslat nyugodt, pártatlan meg-
vitatásához és letárgyalásához szük-
séges. Ennek pedig csak a közügy
fogja kárát látni.

A tegnapi nap folyamán már ki-
tűnt ez a merev ellentét. A munka-
párt még azokat az enyhítéseket sem
fogadta el egész terjedelmükben, a
melyeket Balogh igazságügyminisz-
ter az újságírói egyesületeknek ki-
látásba helyezett. Viszont az ellen-
zék részéről Vázsonyi Vilmos kimé-
letlenül éles kritikát gyakorolt az
egész javaslat fölött s annak alap-
jában helyes elveit és még egészen
kifogástalan részleteit sem fogadta el.

Az ülésről tudósításunk a következ-
leg szől:

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 11.

Elnök **Beöthy** Pál megnyitván az
ülést, jelenti, hogy **Abraham** Dezső és **Justh**
János kizáratási ideje lejárt s így újra meg-
jelenhetnek a Házban.

Bejelentések és kisebb jelentőségű fel-
iratok, kérvények felolvasása után harmad-
szori olvasásban megszavazták az esküdt-
bírói javaslatot. Következett:

A sajtóról

az igazságügyminiszter törvényjavaslatára.

Hegedüs Kálmán előadó: Ajánlja a
javaslatot elfogadásra, mert át van hatva a
meggyőződéstől, hogy e javaslat a sajtónak
sokkal nagyobb garanciát foglalja magában,
mint a melynek helyébe lép. Visszapillantást
tesz a 48-as időkre, mikor a márciusi ifjak
Kossuth Lajosnál tisztelegvén, a rendek rö-
vid időre rá elfogadták a sajtószabadság ja-
vaslatát. Nemsokára a rendek és a nép köz-
esapásnak tekintették a sajtószabadságot.
Pedig nem volt igazuk. Ez a törvény akkor
jó volt, de ma már elavult. Összehasonlítást
tesz a 48-as és az új sajtótörvény közt. Ez
a törvény — szemben a 48-as törvénnyel,
— lehetlenné teszi, hogy ártatlanok lakol-
janak az igazi bűnösök helyett. A 48-as
törvény egy ébredni kezdő, nagy tettekre
kész nemzet szárnypróbálgatása. De jött az
európai átalakulás, a kapitalizmus, mely
hatalmába kerítette a sajtót, az ellenak-
ció, — s e hár következménye, — a
sajtó hangjának eldurvulása, pszichológusa.
Nem ez a sajtószabadság, hanem a tisz-
teletreméltó szó szabadsága. Nem az
újságírók munkája, tisztessége — tisztelet a
kivételeknek — hatja át a mai sajtót, ha-
nem az üzleti szellem, mely mindent fel-
áldoz. A törvény büntető ereje a paraziták
ellen kell, a visszaélések ellen. A javaslat
nemes célt szolgál, nagy munkát teljesített,
ajánlja elfogadását. (Élénk tetszés, taps a
jobb oldalon.)

Vázsonyi beszéde.

— Az igazságügyminiszter azt mondja,
— kezdte beszédét Vázsonyi, — hogy negy-
vennyolcban elégették a sajtótörvényt. m
igen, elégették, de elégették a kaució miatt,
melyet a közvélemény sokallott. A negy-
vennyolcadiki férfiak levonták az elégetés
konzekvenciáját, a mennyiben a kauciót
jelére szállították le.

— Manapság, ha egy rohanó embert
látunk, az biztosan kodifikátor. Ha meg-
kérdezzük, hogy hova rohan oly gyorsan
... (Félkiáltások a jobboldalon: A dele-
gációba!) azt a választ kapjuk, hogy sza-

ladok kodifikálni. Így rohan a kodifikálás-
sal az igazságügyminiszter ur.

A t. igazságügyminiszter ur ugy kodi-
fikál, hogy hónapokon át tanácskozik az ő
saját belső jogászaival, kuriai tanácselnökök-
kel, ügyvédekkel, de csak azokkal, a kiket
ő erre alkalmasnak tart. Azt az anonimi-
tást, a mit a sajtótól el akar venni, ugy
látszik, a jogászaik és jogtudósai számára
rezerválja.

A miniszter ur a törvénygyártás terén
a váltóeljárás szakaszait veszi igénybe, min-
dent záros határidő alatt akar elintézni.
Nem kérdezi meg a szakköröket, kerüli az
ügyvédi kamarák véleményét, a bizottság
jelentését pedig a tárgyalás előtt egy nap-
pal osztották ki, ezt is csak azoknak, a kik
külön érdeklődtek iránta. Ez már nem is
gyorsvonati sebesség, ez a statárium gyors-
sága, a mely a tudatlanságra appellál. Ed-
dig az igazság csarnokába hosszú kritikai
megvitatás után léptek a törvények. Most
csak ugy besurrannak tolvaj módjára. (Zaj.)

— Az igazságügyminiszter most házi
kezelésbe veszi a kodifikációt. (Derűtség a
baloldalon.) A házi kodifikátorok természe-
tesen meg vannak győződve arról, hogy ugy
tesznek most több szívességet a gazdájuknak,
ha minél több spanyolesizmat alkalmaznak a
javaslatba. Szeretném ismerni annak a jogi
nyolcasnak a tagjait, akikkel a miniszter ur
titokban furt-faragott a sajtójavaslaton. Való-
színű, hogy ezekre az urakra is illik az a
hasonlat, amelyet annak idején valaki a „mű-
vészi nyolcasokra“ alkalmazott, hogy tudni-
illik ez egy olyan nyolcas, amelyet hogyha
valaki kettévág, két nulla lesz belőle. (Nagy
derűtség a baloldalon.)

— Vajjon ezt a felfedezést hasznosítva,
a nyolcat nem a nullák összerakásával hozta-e
létre a miniszter? Balogh, mint kisebb te-
temrehívó, azt mondta, hogy az ellenzéknek
az esküdtzék tárgyalásakor kötelessége lett
volna folytonosan megjelenni, hogyha meny-
kövek hullottak volna is az égből. Miért nem
terjeszti ki a miniszter a tetemrehívást az
ország jogászai testületeire és ügyvédi kama-
ráira is.

Azt mondja a miniszter, hogy az esküdt-
széki javaslatról azért nem kért véleményt a
kamaráktól, mert az ügyvédeknek az a tö-
rekvése, hogy a vádlottat mindenáron fel-
mentsék. Az ügyvédségről ilyen tanítást az
igazságügyminiszteri székéből eddig még nem

SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK

méret szerint felelősség mellett már 2 kor.-tól
kezdődő árban készítettnek

Fehér János kötszer gyárában
Rákóczi-ut, (Bémer-tér.)

ahol óriásiválasztékban kaphatók: Irigátorok, fecskendők, gumi-
harisnyák, szuszpenzoriumok, gumi-lepedők, vatta és minden-
féle **szülészeti és betegápolási cikkek.**

**Mentőszekrények nagy raktára, műlábak,
támgepek, miderek jutányos árban**
és kitűnő kiviteiben készítettnek. Telefon 419

hallottunk. Ha a miniszter még azzal gyanúsítja is az ügyvédek, hogy üzleti érdekből, foglalkozásuk érdekében helyezkedtek szembe a javaslattal...

Balogh igazságügyminiszter közbekiált: Nem mondtam.

Vázsonyi Vilmos: ... akkor sem állana meg ez a felfogás, mert hiszen az ügyvéd egyszer véd, máskor pedig a sértettet képviseli és így az ügyvédek felének az az érdeke, hogy védencét telmentsék, a másik felének, hogy elítéljék. A miniszternek többségi határozattal viccé emelt megjegyzését tehát visszautasítja. (Élénk derűtség.)

Vázsonyi: Azt mondja az igazságügyminiszter ur beszédében, hogy őt egy tenger választja el az ügyvédektől.

Felkiáltások a baloldalon: Nagyonsós az a tenger!

Vázsonyi: ... Ugy látszik, a tengerre való hivatkozás divatban van az igazságügyminiszteriumban, mert Vadász államtitkár ur is egyik beszédében a tengerre utal, melynek mindkét partján magyarok ülnek. Csak azon esodálkozik, hogy az igazságügyminiszter urat az államtitkár ur, aki szintén ügyvéd volt, miért nem hozta át a tengeren száraz lábbal közelebb hozzánk. (Óriási derűtség és taps.)

— Az ügyvédségről az igazságügyminiszter lekiesnylően nyilatkozott, pedig az ügyvédi kar tagjai komoly, bátor, szókimondó férfiak és semmi körülmények között meg nem vesztegethetők.

— Több tiszteletet kérek az ügyvédeknek, tisztelt miniszter ur. Megesett az is, hogy a Martinovics és társai ügyében a hét-személyes Tábla könyörgött a helytartóságnak, hogy engedje meg neki, hogy Martinovicsot és társait szigorubbán elítélhesse, mint a királyi Tábla. Ezt megtehette és megtette a köztudat képviselője, de a magyar ügyvédség még soha se aljasodott le annyira, hogy a közszabadság vagy az egyéni szabadság árulója lehetett volna.

— Több tiszteletet kérek az ügyvédeknek a multért és a jelenért, vagy legalább is annyi tiszteletet, mint amennyi a munkapárt részéről a panamistáknak kijár.

— Nem akar összehasonlítást tenni elméleti jogtudósok és ügyvédek között, de ismeretes a példázat az egyszeri elméleti jogtudósról, aki hajótörést szenvedett és akit aztán a szigetlakó vademberek nem tudtak másra használni, mint arra, hogy strucctojásokra ültették, hogy ezeket költse ki állati melegével. (Nagy derűtség balfelől.)

Felkiáltások balról: Kabaré!

Vázsonyi: Egyenkint foglalkozik ezután a javaslat szakaszaival s különösen az utcai elárúsítással s kérde — hol van a pályaudvarokon való szabadárúsítás, vagy hol van az a garancia, hogy a trafikokban egyetlen lap árusítását se lehet eltiltani? A közrend és közérkölciség nevében szabad megvonni az utcai árusítást. Ez oly tág fogalom, hogy tisztán a hatósági emberek idegességére van utalva.

Az olyan sajtóvállalat, melynek léte vagy nem léte, a közigazgatási hatóság szemöldökrángatásától, a kormány kegyétől függ, nem teljesítheti kötelességeit. Birói ítélettel kell megállapítani azon eseteket, amikor az engedélyt be lehet szüntetni, mert ha ez a rendelkezés megmarad, ez tönkreteszi a sajtó függetlenségét. Birói ítélet esetén is csak akkor vonathassák meg a kolportázs,

ha ismételtlen abba a vétségbe esik. Foglalkozik az „előzetes cenzurával“, az összes lapszámok bemutatási kötelezettségével. Választás alkalmával szabad ugyan sajtótermékeket terjeszteni, de csak adatokat szabad felhozni benne, hogy hol van a választási helyiség, mikor kezdődik a választás stb. De ha választási szöveget akarnak kinyomatni, akár csak plakátokon is, azt csak hatósági engedéllyel tehetik. (Kiáltások a baloldalon: Hallatlan reakció!) Szól ezután a helyreigazítási eljárásról, azután szünetet kér.

Szünet után.

Vázsonyi Vilmos folytatja a javaslat szakaszának bírálatát.

Holnap nem tárgyalják a sajtójavaslatot.

Ma délután az ülés végén fél 4 órakor a napirend megállapítására került a sor. Elsőnek gróf Apponyi Albert szólalt fel a tárgyhöz és kérte a kormányt, hogy arra való tekintettel, miszerint a javaslatot nem volt alkalmuk még tanulmányozni az ellenzéknek, a holnapi ülésen ne tárgyalják.

Gróf Tisza István kijelenti, hogy a javaslat tárgyalása ellen felhozott érveket elfogadja és hozzájárul ahhoz, hogy a javaslat tárgyalását elhalasszák.

A Ház így is határozott. E szerint a sajtójavaslatot holnap nem fogják tárgyalni.

A horvát kérdés. Tisza István gróf miniszterelnök tegnap délelőtt Skerlecz Iván báró horvát királyi biztossal és Pejacsevics Tivadar gróf horvát miniszterrel a miniszterelnöki szobában hosszasan tanácskozott a horvátországi helyzetről és azokról a javaslatokról, a melyeket a válság megoldása érdekében is a kormány legközelebb a képviselőház elé terjeszt.

Delegációs tagság Vázsonyinak.

Az ellenzék vezéremberei honorálni kívánják Vázsonyi fáradozását. A tegnapi elnöki értekezleten elhatározták, hogy az ellenzéknek fölkinált négy delegációs tagsági helyek egyikére Vázsonyi Vilmost jelölik. Pedig ez a jelölés a pártban nem kis nehézséget okozott. A delegációkban ugyanis kezdettől fogva az ellenzék részéről részt vett Bakonyi Samu. Héderváry gróf a nemzeti munkapárt intézőbizottsága nevében átiratot intézett a párt-hoz, jelölje ki négy tagját a delegációban főtartott helyekre. Az elnökség hosszas tanácskozás után Károlyi Mihály gróf, Vázsonyi Vilmos, Apponyi Albert gróf és Lovász Márton személyében állapodott meg. Bakonyi Samut azért ejtették el, mert nem akarták, hogy az ellenzék négy delegációs tagja közül kettő zsidó legyen.

A XII. KATHOLIKUS NAGYGYÜLÉS.

(Utolsó nap: Kedd.)

A Katolikus nagygyűlés tegnapi utolsó napja reggel 8 órakor a Ferencendiek belvárosi templomában Te Deummal kezdődött, melyet Rajner Lajos dr. felszentelt püspök, érseki általános helytartó pontifikált.

Ugyanakkor az Erzsébet Örökimás templomban Kanter Károly prelátus, kir. várplebános az Oltáregyesületek meghalt tagjaiért mondott gyászmisét.

Délelőtt 9 órakor a Vigadó kistermeiben a közművelődési és a szociális szakosztály kezdtek meg tanácskozásukat, melynek során letárgyalták a tegnapi megvitatás alá nem került javaslatokat.

A délelőtti folyamán az Oltáregyesületi igazgatók tartották meg értekezletüket a középponti Oltáregyesület székházában, a Szt. István Társulat dísztermében a magyarországi kath. tanítók tartottak diszközgyűlést Glattfelder Gyula esanádi püspök elnöklésével, a középponti kath. Kör Fehér-termében Csernoch János hercegprimás elnöklésével a Katolikus Patronage Egyesület diszközgyűlése folyt le s a délelőtti ünnepségeket a Szent Imre Főiskolai Internátus Egyesület közgyűlése és a Pesti Szent Imre Collegium ünnepélyes felavatása rekesztette be.

A közművelődési szakosztály.

A Vigadó kistermében ma reggel 9 órakor folytatta tanácskozásait a közművelődési szakosztály. Váradi L. Árpád győri püspök és Concha Győző udv. tan. főrendiházi tag elnöklésével.

Kiss Menyhért dr. a mozgókép előadások elfajulásáról szolt. — Ebeczky Elemér felszólalása és Várady püspök felvilágosító kijelentése után a szakosztály az előterjesztett határozati javaslatot elfogadta.

Ugyancsak Kiss Menyhért dr. tett előterjesztést az ifjusági könyvtárak ügyében.

Kovács Gabriella a Katolikus Leányok Országos Szövetségéről szoltott. Előterjesztést tett arra nézve, hogy a meglevő és katolikus jelleggel bíró leányszervezetek a Kath. Leányok Országos Szövetségéhez csatlakozzanak.

Ruffy Pálné a Collegium Marianumot ismertette. Javaslataira a szakosztály kimondta, hogy a művelt ifju leányok számára kath. internátust s az internátus fenntartására egyesület létesítését tartja szükségesnek. Az intézetben 7—800 koronáért a leányok teljes ellátást nyernének. A szakosztály kimondta, hogy ez ügyben felkéri az Orsz. Kath. Szövetséget bizottság kiküldésére.

Végül Zsembery István dr. a Katolikus Kalauz ügyét ismertette. A kalauz, mely a kath. intézmények címtárát egyházmegyénként nyújtja, a jövő hónapban jelenik meg.

A szakosztály tárgyalásai az elnöklő püspök zárószavaival értek véget.

A Kath. Tanítók Orsz. Bizottságának diszközgyűlése.

Kedden délelőtti tartotta meg a Szent István-Társulat dísztermében a Magyarországi Katolikus Tanítók Országos Bizottsága nagyszabású diszközgyűlést, amelyen

November havában megnyílik a
Kolozsvári „Kristály“ Gőzmosó vegytisztító és
 kelmefestő gyár.
 Gyűjtőtelepe: Zöldfa-utca 34. sz. a. (ifj. Weisz Bernáth céggel szemben.)

Glattfelder Gyula esanádi püspök a tanítók szakszervezeti mozgalomról tett érdekes kijelentéseket, Giesswein Sándor pedig Eötvös József báróról mondott emlékbeszédet. A diszkyűlést megelőzően a esanádi püspök a Szt. István Társulat kápolnájában szent misét mondott, amely után bevonult a közönség a gyűlés színhelyére. Megjelent a diszkyűlésen Eötvös Lóránd báró is és ott voltak többek között Mailath György gróf titkos tanácsos, Fetser Antal felszentelt püspök, Szabó István prelátnak, Vencel Ede főtanfelügyelő, Igaz Béla kanonok, Erdősi Károly, a Szt. István Társulat vezérigazgatója, Ember Károly, a Katholikus Tanügyi Tanács világi elnöke is.

Glattfelder elnöki megnyitója.

(A tanítók szakszervezeti mozgalomáról.)

Az elnöki megnyitót Glattfelder Gyula dr esanádi megyéspüspök, a Kath. Tanügyi Tanács védő elnöke mondotta. Nagy tetszéssel fogadott beszédéből a következőket emeljük ki:

— Nekünk, katolikus tanfériaknak jogos aspirációnk és jogos követelésünk a katolikus iskoláknak minden más jellegű és elsősorban az állami iskolával való teljes egyenjogúsága. Erre igényt tarthatunk ama tiszteletreméltó mult címén, amelyre a katolikus iskola visszatekinthet, de igényt tarthatunk azon a címen is, amely ma oly döntő szerepet játszik a népek és társadalmak életében: a szabadság címén (Éljenzés és taps). Ez az elv, amelyet felállítunk, magával hozza, hogy a mi katolikus iskoláink iparkodjanak a külső megjelenés formáiban, iparkodjanak szervezetükben, rendtartásukban kielégíteni azokat a jogos igényeket, amelyeket az állam felállít. Ezekről mi nem húzódunk soha.

— De a tanítóságnak a maga kívánságai teljesítése érdekében folytatott küzdelmében nem szabad szakszervezetté lenni, a tanítóságnak nem szabad forradalmi elemmé lenni, a tanítóságnak a konzerválás s a tradíciók tiszteletreméltó tényezőjének kell megmaradnia. Epp ezért tiltakozó szót kell emelni az ellen, hogy a tanítóságot olyan áramlatok, olyan irányzatok karjaiba akarják kergetni, amelyek a tanítói tekintélyt leszállítják. Mert azt hangoztatni, hogy legyen a tanítóság ebben az országban a forradalmi szellemek mindenféle szétszóró exponense; azt hangoztatni, hogy a tanítóság szegődjék az álfelvilágosodottságnak, az ugynevezett szabadgondolkodásnak, a vallási és nemzeti tradíciókat megvető irányzatnak szolgálatába és majd ezzel kivívja a fizetésjavítást: ez nem egyéb, mint az emberek jóhiszeműségére és gyengeségére való számítás és pályázás. (Élénk éljenzés és taps.)

— A tanítóságnak a nemzet egészében, a nemzet komoly rétegeiben, az egyház komoly képviselőiben van a támasza és ettől a kath. tanítóságnak elszakadnia nem szabad soha. Ez a magyar társadalom, amely annyi krizist meguszott, meg fogja uszni azt a krizist is, amellyel ma gazdasági és erkölcsi téren küzd és ha meguszza, ha megszerezte az erkölcsi és anyagi javakat, meg fogja tenni kötelességét a tanítósággal szemben is. (Hosszantartó éljenzés és taps.)

Glattfelder püspök ezután üdvözölte a jelenlevő Eötvös Lóránd bárót, majd Giesswein Sándor dr mondotta el emlékbeszédét Eötvös József báróról:

— Eötvös erős nemzeti érzése mellett — mondotta — európai ember volt a szó nemes értelmében. Távól volt minden ferde sovinizmustól, a magyarság fölényét nem erőszakkal és kicsinyes szekaturákkal akarta felépíteni, hanem a szabadság jegyében a kultúra erejével. Ő az európai civilizáció eszmekörében élt és mint előretökintő ember a saját működésében már megoldotta a mi korunk problémáját, midőn az egészséges nemzeti érzést a keresztény civilizáció internatio-

nalizmusával tudta kiegyeztetni és egyiket a másikkal megerősíteni.

— Eötvös a szó nemes értelmében idealista volt, ki az egyén és a népek életében nemcsak a gazdasági szempontok érvényesülését, hanem egy erkölcsi világrend törvényeit látta megvalósulni. Ő távol állott a saját korának mechanikus, a mai kor materialisztikus ideológiájától. Eötvös az ő korát domináló liberális individualizmus eszméitől nem egészen ment, mégis belátta azt, hogy mily romboló hatással volt a társadalmi életre a liberális elméletből fakadó állami omnipotencia, az az öncélú állam, mely isteni törvényt nem ismerve, önmagának korlátlan jogforrása és jogereje és antiszociális irányzatával az igazi abszolutisztikus zsarnokság kifejezője lesz.

— Az ideális szempont vezette Eötvöst az ő közoktatási politikájában is. Ennek főelvei voltak, hogy az állam minden polgárát kényszerítheti gyermekeinek iskolai neveltetésére; hogy az iskolafenntartás költségeit közadókából szedheti be; hogy a közoktatást minden vonalon irányíthatja és ellenőrizheti. Mindazonáltal távol áll Eötvös a közoktatás állami monopolizálásától, sőt azt határozottan kárhoztatja.

Ember Károly világi elnök megköszönte Giesswein Sándornak magas nivóju emlékbeszédét, majd előterjesztette elnöki jelentését. Az elmúlt év munkásságáról Dreiszigler Ferenc titkár tett jelentést, majd Szőke Sándor tartott előadást az elemi és a középiskola kapcsolatáról. Végül a diszkyűlés elfogadta az egyes szakosztályok tegnapi üléseinek előterjesztéseit és ezzel a diszkyűlés véget is ért.

A nyilvános ülés.

Délután fél 5 órakor gróf Zichy János megnyitotta az ülést és indítványozta, hogy Apponyi Albert grófnak tegnap elmondott beszédét nyomassák ki és az ország minden részében terjesszék. A javaslatot egyhangulag elfogadták. Ezután az elnök felolvasta a trónörökös köszönő táviratát, melyet a nagygyűléshez intézett a részére küldött üdvözlő táviratért.

Az ülés első szónoka Révész István kecskeméti prelátnak plébános volt. A keresztény kultúra és a magyar alföld volt a címe nagyhatású beszédének. Hangoztatta, hogy a Tisza és Duna között lévő magyarság valóságga ekezi a keresztény kultúrát és ennek ellenére a magyar alföldi kereszténység sokkal szegényebb, mint a felvidéki. Javasolta, hogy kérje fel a nagygyűlés a püspöki kart, miszerint kérjék meg a kormányt arra, hogy a magyar alföldi kereszténységet támogatásban részesítse.

Angyal Pál a gyermekvédelem és a patronage kérdésével foglalkozott beszédében. Hangoztatta, hogy az emberiség sorsának javítását igyekezzünk úgy előre vinni, hogy gyermekeink jellemét erősítsük meg a vallás-erkölcsi nevelésben.

Prohászka beszéde.

Általános figyelem közepette emelkedett szólásra Prohászka Ottokár püspök. Egy kérdéssel kezdte nagyszabású beszédét: Miért van szükség ma a katolikus egyházra? Az evangéliumra helyezkedik, melyen Krisztus pecsétje van. Kifejti elsősorban, hogy az egyházra ma nem csupán úgy mint vezető, hanem mint minden nagy igényt kielégítőre, testületre is van szükség. A vallás nem csak a hit tanát kell hogy tanítsa, hanem kapocsnak kell

lennie az egész társadalomra nézve. A történelemre hivatkozik, mely bebizonyította, hogy a társadalmi szervezetet legjobban a katolikus vallás képviseli. Hivatkozik arra, hogy a multban a keresztény vallást ért támadások dacára is a katolikus vallás volt a társadalom legnemesebb, legigazibb eleme. A kultúra, a civilizáció minden munkájában ott láttuk a vallást. Hiába támadják legujabban a katolikus vallást a szabadkőművesek, a szociálisták, a katolikus vallás társadalmának nagy egységét megbontani, annak létjogosultságát letagadni nem tudják. Ezekkel a támadásokkal szemben ajánlja, hogy ne szavakkal, hanem tettel mutassák meg, hogy van szabad mozgásunk, hogy dolgozni akarunk. A támadásokkal szemben csakis így, a katolikus vallás alapján tudunk csak sikeresen küzdeni. Ha így dolgozunk, akkor elmondhatjuk, hogy követjük az evangélium tanácsát és Krisztust akarjuk követni.

Prohászka beszédét szünni nem akaró taps és éljenzéssel fogadták.

Végül Csernoch János hercegprimás tartott záróbeszédet. Isten áldását kérte a pápára Magyarországra és a nagygyűlés minden tagjára. Majd köszönetet szavazott minden közreműködőnek és ezzel a gyűlés befejezést is nyert.

A lakáshérők panasza.

Ki gondoskodik a lakásról?

*

Amily rohamosan kezdett fejlődni Nagyvárad akkor, mikor bőviben volt mindenki a pénznek, ép oly stagnálást tapasztalhatunk azóta, mióta a bankok kölcsönképpen még az érték felét sem adják meg.

Uj építkezés nincs. A legutóbb készült épületekben csaknem minden arra alkalmas lakás már ki van adva. Ami talán üresen áll, annak az a rendkívüli bér az oka, amit a házigazda megkíván. Az ilyen lakás azonban elenyészően csekély a lakáskeresőkkel szemben.

Hogy milyen lakás nyomor van Nagyváradon, mi sem bizonyítja jobban, mint az ép most felszinen lévő üzletvezetőség kérdésének rendezése. Tudvalevő, hogy a város ideiglenesen úgy gondoskodott a létesítendő üzletvezetőség elhelyezéséről, hogy kibérelt részükre három bérpalotát. Természetes, hogy a palotában lévő lakóknak a bérlés után nyomban felmondtak. Az a tizenhatszáz előkelő bérlő, aki eddig, ha borsos árért is, de legalább megfelelő lakást kapott, most a nyakába veheti Nagyvárad városát és kereshet, ha talál lakást.

Tegnap már jelentkeztek szerkesztőségünkben a felmondott lakások bérlői és mondhatjuk, nem a leghizelgőbb kritikával illették peceparti Párisunkat. Elmondták, hogy Nagyváradon a középosztály egyáltalán nem tud boldogulni. Ha rangjának megfelelően akar lakni, akkor az állam, vagy más testület által folyósított lakbérét meg kell dupláznia, ha lakást kaphat. És most még duplázás mellett sem képes alkalmas lakást kapni.

A három bérpalota lakói hozzáfogtak felkutatni a várost megfelelő lakásért. Hossz-

szu keresés után sem voltak képesek eredményt elérni. Különösen panaszkodtak a Szent János utcára.

Itt zsufolva van minden udvar kiadó lakással, de ezekbe a lakásokba uri ember alig költözhetik be, hiszen már a kapun fél bemenni, oly bizalmatlan, sőt veszélyes külsőt mutat maga az udvar is. De ha mégis betalál lépni és tudakozódik a kiadó lakás iránt, megdöbben annak látásától. És mégis ezek a középkorba való vityillók oly magas árra vannak taksálva, hogy csakis a végső és mindenre elszánt ember mer belőlük egyet kibérelni.

Ami alkalmas lakás van, ott lehetetlen-ség egy évnél hosszabb időre bérelni. A tulajdonos egy évre köt szerződést, ami azt jelenti, hogy a második évben már legalább 100—200 koronát emel.

A lakók főként a várost okolják ezért a egészségtelen állapotért. A főhibát abban látják, hogy a város intéző körei minden közintézményt Nagyváradnak akarnak megszerezni. Itt akarnak összpontosítani tűzérket, esendőröket, vasuti igazgatóságokat stb. stb. Ugyanezért azonban senki sem gondoskodik arról, hogy az intézmények létesítése által emelkedő lakásszükségletet is kielégítsék.

A bérlők, kiknek nagyrésze tisztviselő, értesülésünk szerint, ha nem gondoskodnak részükre alkalmas lakásokról, kénytelenek lesznek mozgalmat indítani az iránt, hogy a közeli falvakba költözzenek ki.

Elvégre tényleg igazuk van ezeknek a tisztviselőknél. Ha a város egy új intézményt, p. o. most az üzletvezetőséget megkapja, gondoskodik a tisztviselők lakásairól is, méltán követelhetik, hogy a régi lakókat se engedjék a házigazdák által kiuzsoráltatni.

Nagy Románia térképe.

Voltaképen nagyon szimpla kis eset az egész, nem érdemes miatta felháborodni, de vannak benne olyan kihívóan jellemző vonások, melyek mellett nem mehetünk el szó nélkül.

Az történt, hogy *Bodnár* János a nagyváradai nyilvános népkönyvtár őre felháborodva vette észre ez év júliusában, hogy az egyik hatalmas értékes térkép-kötetben valaki ronda vandalizmust követett el — Dák-románia dicsőségére. Magyarországot és Romániát a térképen egyberajzolta, s az így „kijavított térképre ráírta, hogy Nagy Románia.

A rendőrségnek sikerült kinyomozni a tettest.

Tatár Györgynek hívják, és *Bodnár* János megtette ellene a feljelentést ingó vagyon rongálása miatt.

A nagyvárad kir. járásbírósnál tegnap tüzte ki a tárgyalást *Jankovich* járásbíró.

Ez a *Tatár* György egy fiatal félművelt nyomorgó fiú. Az I. kereskedelmi is elvégezte, de nem volt pénze és elmaradt az iskolától. Még nem volt tizenhét éves, mikor a térképrajzolást elkövette. A rendőrség előtt töredelmesen beismerő vallomást tett, kijelentette, megbánta bűnét.

— Hát miért kellett magának a dák-románia?

— És most elhangzott a különös védekezés.

— Nagyságos járásbíró ur, mikor a büntettet elkövettem, nagy nyomorúságban voltam, nem volt mit egyem, éheztem, nem volt lakásom. Az apám elhalt és nincs senkim. Nagyon el voltam keseredve és ezért csináltam azt, hogy csukjanak be, akkor legalább lesz szállásom és nem fogok éhezni!

Most már kaptam kenyérkeresetet, másolgatásból tengetem az életemet.

Bodnár kérte a vádlott megbüntetését, egyrészt hogy ezzel példát statuáljanak és azért is, mert *Tatár* György a könyvtárnak 100 korona kárt okozott.

A járásbíró alaposan kitanította végzetes tévedése felől az ifjút, azután pedig az ügyet áttette a fiatakorok bíróságához, mert *Tatár* György a tett elkövetésekor még nem volt 18 éves.

A város ügyei a zöldasztalon.

A közgyűlés tárgysorozata.

Holnap, esütörtökön tartja Nagyvárad város törvényhatósága november havi közgyűlését.

Ezuttal nem olyan rövid tanácskozássra van kilátás, mint az október havi közgyűlés volt, mert a kitűzött ügyek között van néhány nagyobb jelentőségű is.

Ilyen érdekesebb kérdés a munkásbiztosító pénztár államosítása, amely az ország iparos és kereskedő közönségének nemcsak óhaja, de érdeke is.

Bizonyára erős vitát, ha nem obstrukciót kelt *dr. Adorján* Emil indítványa a sajtó reformja ellen.

Ez alkalommal tüzi ki a törvényhatóság az év végével megüresedő bizottsági tagsági helyek betöltésére a választási határidőt.

A tárgysorozat különben a következő:

1. A polgármester havi jelentése.
2. M. kir. Belügyminiszter leirata a behozatali vámok és helypénzek szedéséről alkotott szabályrendelet jóváhagyása tárgyában.
3. Arad város törvényhatóságának felirata az aggkora miatt keresetképtelen munkásosztály létfenntartásának törvényhozási uton leendő biztosítása iránt.
4. Arad és Kolozsvár városok, valamint Szeged vármegye törvényhatóságainak feliratai és a nagyvárad ipartestületi indítványa a munkásbiztosítási törvény módosítása tárgyában a kormányhoz felirat intézése iránt.
5. Tolnavárm. törvényhatóságának felirata munkás otthonok létesítése tárgyában.
6. Szatmármegye felirata a Balkán államokkal megkötött keresk. szerződések ügyében.
7. *Dr. Adorján* Emil thbiz. bizottsági tag indítványa sajtóreform tárgyában.
8. Balogh Döme törvényhatósági bizottsági tag indítványa a helyszíni szemlékre vonatkozólag szabályrendelet alkotása tárgyában.
9. *Dr. Pász* Sándor lemondó levele törvényhatósági és szakszabizottsági tagságairól.
10. 1913. év végén lejáró, valamint az elhalálozás és lemondások következtében megüresedett törvényhatósági bizottsági tagsági helyeknek választás utján leendő betöltésének határideje kitűzésére vonatkozólag a tanács javaslatot tesz.
11. A polgármester előterjesztése a közp. választ. újjáalakítása tárgyában.
12. A tanács jelentése a szeptember havi pénztári kiadások fedezetére a beruházási alaphoz kölcsön vett összeg engedélyezése tárgyában.
13. A tanács javaslata a Szent László-téri hid burkolatának helyreállítása tárgyában.
14. A tanács javaslata a törvény-

hatósági utakon a nyári vizáradás okozta rongálások helyreállítása iránt.
- 15. A tanács a városi átirási díj kivetése szedése és behajtása tárgyában alkotott új szabályrendelet tárgyalás és elfogadás végett beterjeszti.
- 16. *Bartha* Béla rendőrkapitány felebbezése a drágasági pótlék iránti kérelme tárgyában hozott tanácsi határozat ellen.
- 17. *Dr. Poy-nár* Dezső árvaszéki ülnök felebbezése a drágasági pótlék iránti kérelme tárgyában.
- 18. *Molnár* István irnok drágasági pótlék iránti kérelme.
- 19. *Herczegh* Vilmos rajzoló drágasági pótlék iránti kérelme.
- 20. *Csetle* János és *Kucserik* János számvevőségi s számgyakornokok drágasági pótlék iránti kérelme.
- 21. A tanács a gyámpénztár számadását és a városi árvaszék jelentését beterjeszti.
- 22. *Özv. Kása* Nándorné adóvégrehajtó özvegye kegydíj iránti kérelme.
- 23. *Néhai* Kollmann Adolf rendőrbiztos árvái kegydíj iránti kérelme.
- 24. *Bartha* László nyugalmazott rendőr kegydíj iránti kérelme.
- 25. A tanács javaslata a nagyvárad Bőrönd és bőraru gyár részére adott kedvezmények ellenében kikötendő ellenszolgáltatásokról.
- 26. A tanács Ófelsége 80 éves születés napjára tett ösztöndíj alapítvány alapító oklevelét beterjeszti.
- 27. A tanács javaslata *Vértes* Bernát és neje kártalanítása ügyében (névszerinti szavazás).
- 28. A tanács a Müncheni Vereinigte Feuerwehingerata gyárral kötött szerződést beterjeszti.
- 29. A tanács a Moskovits Mór és fia céggel megkötött terület használati szerződést beterjeszti.
- 30. A tanács az *Apolló* munkálataira *Waldmann* Antallal megkötött szerződést beterjeszti.
- 31. A tanács a baromvásártéri italmérésre vonatkozólag *Jankovits* Amáliáról *Benkő* Imrere átruházott szerződést beterjeszti.
- 32—34. Allandó nyugdíj bizottság javaslata *Marosi* Károly közizg. végrehajtó; *Szegedi* Imre fogyasztási adóhivatali eljáró; *Fick* Lajos utkaparó nyugdíjaztatása ügyében.
- 35. Allandó nyugdíjbizottság javaslata *özv. Lőrinczy* Gyuláné özvegyi nyugellátmányának megállapítása tárgyában.
- 36—39. Fizetési előlegek.
- 40. *Mertz* Antal kórházi biztos három havi szabadság idő engedélyezése iránti kérelme.
- 41. Tiszti főorvos *dr. Kiss* Ferenc orvostudor oklevelét beterjeszti.
- 42. Tiszti főorvos *Tóth* Istvánné szülésznői oklevelét beterjeszti.

Asszony gyere haza!

Botrány az Uri-utcában.

Tegnap délután hangos botrányt rendezett az Uri-utcán egy *T. Kun* Lajos nevű iparos ember.

Részeg állapotban megjelent a *Kesztyüs* János-féle ház előtt és éktelen kiabálással követelte vissza a feleségét.

— Asszony! Gyere haza! — rikoltotta a berugott *T. Kun* Lajos.

Az asszony azonban jobbnak látta bennmaradni. Nem reagált a dühöngő férjére. A férj t. i. rosszul bánt az asszonnyal, aki megunt a folytonos durvaságot és elhagyta az urát. Beállott szolgálni *Kesztyüs* János építészhez.

T. Kun Lajos attól a peretől fogva állandóan ivott. Minden keresetét pálinkára költötte és állandó részegségével akart részvétet ébreszteni az asszonyban. Az asszony azonban nagyon meg volt elégedve mostani sorsával és semmi szín alatt sem akarta visszaállítani a régi rendet, amikor nem kapott mást, mint szidást a férjétől.

Tegnap aztán a végkép elkeseredett ember bepálinkázott fővel le akart számolni a feleségével.

Délután elment az uri-utcai házhoz, kért sirt, kiabált az asszony után. Mikor aztán

látta, hogy az ablak nem akar megnyílni és a feleségét nem akarják visszaadni, elhatározta, hogy ő üt részt a szivtelen falakon.

Finom szarvasbőr keztyűt húzott fel az öklére és nekiment az ablakoknak. Minden beverhető ablakot bevért, amivel Kesztyűs János építőmesternek közel 500 korona kárt okozott. A belső ablaktáblák ugyanis valódi esiszolt velencei üvegből voltak, ami bizony nem valami olcsó.

A rendőrszem vetett véget az ablakzuzásnak, aki az illuminált állapotban levő férjet bekísérte a rendőrségre.

A rendőrkapitányok sérelme.

Az 1912. évi LVIII. tc. alapvető alkotása a magyar városok életének szabályozására irányuló törvényhozásnak. A magyar városok rendszertelen tisztviselői szervezetén öhajtott első sorban sorban segíteni, biztosítani kívánván az ország összes városaiiban egy a szervezett egységességet, mint a tisztviselők igazságos és egységes javadalmazását.

A városok tisztviselői karának a törvény alkalmazásakor megnyilvánult nagy öröme azonban úgy látszik még sem volt eléggé indokolt. Vannak ugyanis a törvénynek olyan hézagai melyek módot nyújtanak ugyan egyes tisztviselőkkel szemben a méltányosság gyakorlására, de esetleg újabb igazságtalan elbánásra is tág teret nyithatnak.

Nagyvárad város tisztviselői fizetésrendezésének a törvény alapján való előkészítésére kiküldött bizottság a törvény ezen hézagosságát felhasználva igyekezett a város tisztviselőivel szemben méltányosságot gyakorolni, előhaladást biztosítani, munkásságát jutalmazni azáltal, hogy azon állásoknál, a melyeknél a törvény rangosztályokat állapít meg, több tisztviselőt sorozott az első, mint a második osztályba. Így 11 adótiszt közül első osztályba sorozott 8-at, 5 mérnök közül 3-at, 4 számvevő közül 3-at, 6 közig. fogalmazó közül 3-at.

A bizottság ezen méltányos állásfoglalása mellett azonban nem lehet kellő indokot találni azon tényére, hogy 6 rendőrkapitányi állás közül csupán egyet sorozott első osztályba és 5-öt hagyott II-od osztályúnak, holott a rendőrkapitányok között évtizedet meghaladó városi szolgálattal bírók is vannak.

A rendőrkapitányok I. rangosztályba való soroztatására vonatkozó kérelem teljesítését, hosszas szolgálati időn kívül számos meg nem cáfolható érv indokolta teszi. Indokolta teszi elsősorban a r.-kapitányi álláshoz szükséges magas jogi kvalifikáció, az állás nagy hivatása, felelősségteljes széles hatásköre, reprezentatív jellege s az a munkásság, amit egy-egy rendőrkapitánynak ki kell fejtenie a város békéje, közbiztonsága, fejlődése érdekében, hogy a r.-kapitányi állás nem átmeneti jellegű, hanem végleges élethivatásnak tekintendő az illetők részére: hogy az I. osztályba soroztatás után előálló fizetési többlet nem a városi polgárságot terheli, hanem elsősorban a rendőrség fejlesztésére fordítandó államsegélyből fedezetet nyerhet, a küszöbön álló államosítás keresztülvitele esetén pedig az állam teljesen átveszi, végül pedig hogy Debrecen, Pozsony, Arad, Miskolc és Kecskemét már összes rendőrkapitányait, míg a többi törvényhatósági városok legalább is fele részben első osztályba sorozták. Pedig melyik magyar város bír fejlődőbb iparral, kereskedelemmel, forgalommal, nagyobb növekedési képességgel Nagyváradnál? Melyik magyar városnak van tehát jobban igénybe vett, tehát jobban dotálódó rendőrkapitányi kara?

Ezzel szemben tehát teljesen megérthető a rendőrkapitányok elégedetlensége. Ha kérelmük teljesítése a mai viszonyok között

a létező küzdő városi polgárság további állandó megterhelését jelentené, bármily odaadással is szolgálják a polgárság érdekét, ép úgy türelemre kellene őket inteni, mint a többi különben szintén igen gyengén dotált városi tisztviselőket: de mivel tény az, hogy a rendőrség fejlesztésének terheit az állam fedezi s tény az, hogy az ország többi városai már jórésben első rangosztályba sorozták rendőrkapitányait s azokkal szemben Nagyváradnak bizonyára nem kevésbé érdemes és talán azoknál hosszabb szolgálati idővel bíró rendőrkapitányai az államosítás alkalmával méltánytalan és rangsor tekintetében soha helyre nem hozható hátrányt szenvednének: különben is jogos kérelmük teljesítése elől kitérni nem lehet. Nagyvárad város kötelekeiből való távozásuk alkalmával a város törvényhatóságától ennyi méltányosságot joggal elvárhatnak.

Egy autó 460 korona.

A titkos árverés következménye: bűnügyi zárlat.

Mintegy két hónappal ezelőtt a Kolozsvári-utca egyik házában összeült két ember: Argyelán Károly és Szabó Lajosné. Csöndesen beszélgettek, alkudoztak egy Fiat-féle automobilról. Az autó kint állott az udvaron. Petyhüdt pneumatikja teljesen elmerült a szeptemberi sárban.

A két ember addig beszélgetett, alkudozott, míg az autó egy szép napon kigördült a kolozsvári-utcai házból. Szabó Lajosné, mint később kiderült, 460 koronáért megvette a finom gépkocsit.

Mikor azonban ez kiderült, kiderült más is. Még pedig az, hogy Argyelán Károly az autót megvette ugyan a Fiat-társaságtól, azonban nem volt még az ő tulajdona. Nem pedig azért, mert a vételárát részletekben kellett volna lefizetnie és addig, míg az utolsó részletet is ki nem egyenlítette, a tulajdonjog a társaságé.

Argyelán Károlynak azonban sürgősen pénzre volt szüksége és nyilvános árverést hirdetett a drága automobilra, úgy azonban, hogy az árverésről csak Szabó Lajosnének volt tudomása.

Ők ketten Argyelán Károly a kikiáltó és Szabó Lajosné a vevő tartották meg a „nyilvános” árverést.

Ez, mint említettük körülbelül két hónappal ezelőtt történt.

A napokban aztán újra aktuálissá vált a két üzletfélre a kis ügy. Argyelán Károly ugyanis megfelekedett a részlet fizetési költségéről, a „Fiat”-társaság pedig sürgette a hátralékot. Mikor már a felszólító levelek hatástalanságát többször tapasztalta a társaság, a szerződés értelmében követelte az autót vissza, vagy az egész vételár azonnali lefizetését.

A turpisság kiderült. Az autó már akkor Szabó Lajosnéé volt, ami azonban nem tartotta vissza a „Fiat”-társaságot hogy feljelentse Argyelán Károlyt. Mivel azonban szemmel láthatólag Szabó Lajosné is ludas a dologban, ő is belekeveredett a feljelentésbe.

Argyelán Károly vagyona ellen bűnügyi zárlatot kért a „Fiat”-társaság. Kérechy Péter a kir. törvényszék vizsgálóbírója foganatosította a zárlatot, foganatosította a nagyon olcsón vásárló Szabó Lajosnéval szemben is,

lefoglalván a 460 koronáért megvett automobil is.

Egy esetben szabadul fel a két manipuláns vagyona a bűnügyi zárlat alól, ha Argyelán Károly kielégíti a „Fiat”-társaság követelését.

Uj állások szervezése a városnál.

Az ad hoc bizottság javaslata a tanács előtt.

Az új városi törvény rendelkezése folytán Nagyvárad városának is a törvény intézkedésének megfelelően át kell dolgozni a szervezeti szabályzatnak a tisztviselői állásokra vonatkozó szakaszait.

Ennek előkészítésére a törvényhatóság ad hoc bizottságot küldött ki, amely el is készítette javaslatát, amelyet annak idején ismertettünk. A bizottság két új állás szervezését is proponálta: egy polgármester helyettesi és egy javadalmi tanácsnoki állás felállítását. Az előbbi azért, hogy a polgármester a megsokasodott reprezentációs dolgok és egyéb teendők miatt a közigazgatás ügyeinek intézésére nem rendelkezik idővel. A javadalmi tanácsnokra pedig azért van szükség, hogy a város üzemei és egyéb javadalmaira felügyeljen, azok ügyeit vezesse.

A városi tanács tegnap foglalkozott az ad hoc bizottság javaslatával.

Lukács Ödön tanácsnok javaslata kapcsán terjesztette elő előadói javaslatát, amely egyes dolgokban eltér az ad hoc bizottság javaslatától.

Az előadói javaslat szerint a városnál, illetve a tanácsban hét ügyosztály lenne és pedig

1. a polgármester vezetése alatt a szorosán vett polgári teendők, személyi ügyek ellátására;

2. polgármester-helyettes vezetése alatt a közoktatási, kultur-ügyek, szociális ügyek stb. ellátására;

3. adó- és pénzügyi ügyosztály, az adó-, illeték, pénzügyi dolgok ellátására;

4. javadalmi ügyosztály, a vízvezeték, villanyvilágítás, csatornázás, jéggyár, a szállodák, hirdetésjog s az ezekkel kapcsolatos ügyek ellátására;

5. gazdasági, jogügyi ügyosztály, az összes ingó és ingatlan vagyon házikezelése bérbeadása, szükségletek beszerzése, magán-építkezések, köztisztasági ügyek ellátására;

6. katonai és kórházi ügyosztály, a katonai, kórházi, illetőségi, jótékonyági, szegényügyi stb. ügyek ellátására;

7. közjogi, anyakönyvi, közlekedési ügyosztály, a főjegyző vezetése alatt, az összes közgyűlés előkészítése, választások előkészítése, a városatyá helyek betöltésére, bíráló központi választmányi nyugdíj, közlekedési stb. ügyek ellátására.

A tanácsban hosszabb vita fejlődött ki a fentebbi munkabeosztásra nézve.

Gerő Ármin főkapitány felvetette, hogy az új állások mellé új munkaerők is kellenek.

Rimler Károly polgármester a segéd-munkaerők szervezését akkorra hagyja, mikor a végleges szervezés lesz. Addig csak ideiglenes az állapot, a jelenlegi munkaerőkkel.

Köszeghy József azt kéri, hogy ne vágják utját annak, miszerint később úgy lehetesen módosítást eszközölni, hogy műszaki ügyeket közvetlen műszaki tisztviselő adminisztráljon. A referálást is műszaki tisztviselő lássa el ezen ügyekben s szavazattal bírjon a tanácsban. Ez meggyorsítaná az adminisztrációt. Ezt ajánlja a tanács figyelmébe.

Rimler Károly helyesnek tartja, de ezek későbbi dolgok.

Dr Thury László főügyész javadalmi tanácsnok helyett inkább kulturtanácsosi állást tart szükségesnek, mert a mostani javaslat szerint a polgármester helyettes anyyira meglesz terhelve munkával, hogy a helyettesítést nem végezheti, pedig ez a tulajdonképeni cél. A javadalmi tanácsnak felvett munkakört szét lehet osztani a többi között.

A tanács a polgármester-helyettesi és javadalmi tanácsosi állás szervezését elfogadta, a Lukács Ödön előadó által javasolt munkakörrel.

Ezután folytatta az ad hoc bizottság javaslatának tárgyalását.

HIREK

*** Vetítőelőadás a Katholikus Körben.** Tegnap tartotta a nagyváradai Katholikus Kör az idei szezonban második vetítőestélyét. A kör nagyterme ismét megtelt elegáns, színes közönséggel és a jelenlevők nagy élvezettel hallgatták dr. Bozóky Gyula pompás előadását, Montenegrót és a balkáni háború egyik legnevezetesebb színhelyét, *Skutarit* mutatta be, s a szép, élvezetes előadást színes vetített képek kísérték. A közönség lelkesen megtapsolta dr. Bozóky Gyulát. A legközelebbi vetítőest, kedden, a hó 18-án lesz.

*** A Kereskedelmi Csarnok sétahangversenye.** Bizonyára mindenféle nagy tetszéssel fogadják a Kereskedelmi Csarnok tervét: a téli szezon beálltával amidőn vasárnap délután 5 órakor a Kereskedelmi Csarnok nagytermében sétahangversenyt rendeznek, amelyen a honvédszenekar fog művészi, nívós műsorral szerepelni. Az első ilyen sétahangverseny most vasárnap, 10-én délután 5 órakor lesz. A Csarnok és a katonatisztikar tagjai, s családjaik részére a hangverseny látogatása ingyenes, — mások 1 korona belépődíjat fizetnek. A Csarnok vezetősége ezúton is kéri tagjait, hogy a koncertre szóló igazolványaikat 15-én, szombaton d. u. 2—3 óra között a titkári hivatalnál kivenni szíveskedjenek.

*** 2 hold szőlőterület 9600 korona.** Nagyvárad város tudvalevőleg a hegyen iskolákat épít s azokat az állam átveszi a várostól. Az iskolák részére területet keresnek. A Törkőmérő környékén három területet ajánlottak fel, amelyek közül a városi mérnöki hivatal a Kimpál Gábor és neje tulajdonában levő dorongosoldali két hold szőlő területet ajánlja megvételre, négy-szögölenként 3 koronájával. Ez bizony nagyon is drága, mert a két hold 9600 korona lenne, ami pedig valóságos földzúsora. Még teljesen termő szőlőért is méreg drága ár lenne.

*** Kitüntetett katolikus tanító.** Megható szép ünnepség volt vasárnap a közeli Hegyköztételek község római katolikus iskolájában. Trenhauser József kerületi alesperes intézkedéséből a kath. iskolaszék tagjai és a község lakosai szentmise után az iskola termében gyűltek össze, ahol az alesperes Vágászky János lelkész, továbbá Grunner Győző tóttelki tanító és a csatári tanító kíséretében jelent meg. Trenhauser József alesperes remek beszédben vázolta a templom

és iskola közös cél felé törekvő hivatását az ezekből fakadó üdvös eredményeket a hitélet és a kultúra terén. Figyelmeztette Tóttelkei község híveit, hogy hálások lehetnek Istennek, akinek kegyelméből egy tehetséges, szorgalmas, kitűnő tanítót kaptak, aki már negyedszázad óta szolgálja az Istent és a hazát s akinek munkásságát nemcsak az egyházmegye főpásztora, hanem a politikai hatóság is elismerte. Örömmel jött, hogy Grunner Győző tanító egy újabb kitüntetés hozhatta magával. Jóleső érzéssel nyújtja át a derék tanítónak Biharvármegye 100 koronás jutalomdíját. Fogadja e csekély pénzérték mellett a magas, megfizethetlen erkölcsi értéket, melyet kamatoztasson továbbra is buzgósággal a tanügy szolgálatában. Öröme kétszeres, mert katolikus iskolának és ekerületnek tanítóját érte a kitüntetés. Pardek József iskolagondnok válaszolt röviden az esperes szavaira; majd a kitüntetett Grunner Győző tanító mondott megható szavakkal köszönetet. Délben Vágászky János lelkész látta vendégül a kerületi esperest, a kitüntetett tanítót és a csatári tanítót.

*** Szerencsétlenül járt pap.** Nyitráról jelentik a Magyar Kurirnak: Rézán Antal nyitrói székesegyházi karkáplán, mint a lapok megírták, három hét előtt nyomtalanul eltűnt. A különféle találgatásoknak, melyek a lapokban megjelentek, véget vetett most az a tény, hogy a hó 10-én a Nyitra folyó felvetette az elveszettnek hitt papnak holttestét. Az eset más-képen nem magyarázható meg, mint úgy, hogy a roppant rövidlátó káplán az esti sötétségben eltévesztette az utat és a folyó szívében vezető ösvényről az örvényes mély folyóba zuhant.

*** Csoportvezetői értekezlet.** Ma, szerdán este 7 órakor a Népszövetségi Hitelszövetkezet helyiségében csoportvezetői értekezlet lesz. Az értekezleten fogják számba venni, hány jelentkező tag van a Népszövetségi Otthon számára s ehhez képest fognak az Otthon kibérlése tárgyában határozni. Szíveskedjenek a csoportvezetők a taggyűjtő iverket az értekezletre felhozni. Jelentkezni még ma is lehet az Otthon tagjai gyanánt; a ki eddig csoportvezetőjénél nem jelentkezett, ma este 6 és 7 óra közt a Népszövetségi Hitelszövetkezetben személyesen jelentkezhetik. Mindenki, a ki a februárban megnyíló Otthon tagjául belépni kíván, okvetlenül jelentkezzék már most, mert az Otthon megalakítása felől sürgősen kell határozni, a megalakítást pedig csak akkor lehet kimondani, ha a *kellő taglétszám biztosítva* lesz.

*** Rémes családi dráma a postahivatalban.** Szombathelyről írják, hogy borzalmas családi tragédia történt tegnap kora reggel a bóbai postahivatal egyszerű kis postamesteri lakásában. Hétfőn reggel hat órakor történt a tragédia. Mélységes csend volt a kis postamesteri lakban, amelyben Milviusz Ilona 47 éves postamesteri lakott 79 esztendőes édesanyjával, özvegy Milviusz Károlynéval. Az öreg Milviuszné hosszabb idő óta buskomor volt. Egyre azt hangoztatta, hogy nincs füteni való és élelem a házban, a télire elkövetkezik a nyomor és elpusztulnak. A leány vigasztalta és gondosan ápolta anyját, nyugodt békeesség honolt a csendes, tiszta postamesteri lakban, amelyet tegnap reggelre vérozőn szennyezett be. — Milviusz Ilona még reggeli álmát aludta, a mikor szerencsétlen öreg anyja, a ki az egész éjszakát nyugtalanul töltötte, nesztelenül leszállt az ágyról, a konyhából baltát és kést hozott be és rátámadt alvó

leányára. Az első baltacsapásra Milviusz Ilona fölriadt, de védekezésre nem volt már ideje, harmincyolcszor sujtott le fejére az öregasszony baltacsapása egy őrjöngő ember szörnyű erejével. Rettenetesen összeroncsolta a postamesteri fejét, majd a szószoros értelmében lefaragta a jobb kezét, a bal kéz összevagdolásába is belekezdett, a mikor hirtelen abbahagyta a borzalmas vérengzést, felfutott a késsel a padlásra, a hol elvágta a nyakát. Nem tudott végezni magával. Leugrott a padlásszobából és ott találták meg véresen, összetörve az udvaron.

A szobába vitték a szerencsétlen asszonyt, ahol borzalmas látvány tárult a megjelent Tompa László körjegyző és Szelestey László bíró elé. Szörnyű vértócsában, összehasogatott fejjel feküdt az ágyán a postamesteri, aki csodálatosképpen még élt és elhaló hangon még akkor is az anyjáért könyörgött:

— Ne bántsák. Csendes örült volt mindig a szegény!

Azután lehányatlott. Götzl Gyula jános-házai körorvos már eszméletlen állapotban találta. Az orvos bekötötte sebeit és édesanyjával együtt a celldömölki kórházba szállította.

*** Titokzatos csecsemő-hulla.** Vasárnap reggel Miklós Sándor, a belényesi kórház hetese, a községen keresztül folyó Fekete-Körös medrében, fűzfába fennakadva egy 5—6 hetes csecsemő hulláját találta meg. Az esetről jelentést tettek a belényesi rendőrségnek, honnan a rendőrbiztos és egy közember ment ki a helyszínére s a kis hullát beszállították a boncházba. Az esetnek csakhamar híre futamodott az egész városban és találgatni kezdtek, hogy kié lehet a gyermek. A legszigorubb nyomozás indult meg, azonban ezideig semmit sem tudtak a hullára vonatkozólag megállapítani. Tegnap délután a törvényszéki boncolás során a halál okául fulladást konstatált az orvos, nem pedig a vízbe fulladást. A gyermek nyakán ugyanis erős véraláfutások látszanak és kétségtelenül megállapítható, hogy a gyermeket előbb megfojtották és úgy dobták a Körösbe. Tegnap délután a Körös mentén egy horgolt csecsemő kabátkát, egy finom gyermek ingreskét és egy pólyagummi betétet találtak. A talált tárgyak azt bizonyítják, hogy a csecsemő nem szegénysorsu szülőknek volt a gyermeke. De hogy hogyan került a folyóba, azt a leg-sötétebb homály fedi. A nyomozó hatóság most abban a feltevésben van, hogy az anya, miután megfojtotta a gyermeket, maga is a vízbe ölte magát. Most a Körös mentén kutatnak, hogy esetleg az anya hulláját megtalálják.

*** A számadó fia. (Bemutató a Vigadó mozgóban.)** A Gaumont gyár ismét pompás ujdonságokat hozott a film-piacra. A Vigadó mozgó ma néhány ilyen szenzációs ujdonságot mutat be, előreláthatólag nagy siker mellett. Ki kell emelnünk a gazdag műsorból a slágert, „A számadó fia” két felvonásos társadalmi dráma ez híres művészek felléptével. E mellett megkapó művészdrama is van műsoron. Kacagtató bohózat „A gomb” címmel és a legfrissebb Gaumont híradó nyújt még nagyszerű szórakozást.

*** Fél árban** sikerült bevásárlásaimat eszközölnöm, miért is abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy legújabb divatu fűzőimet a legjutányosabb árban árusíthatom, addig míg a készlet tart. Szíves pártfogást kérve vagyok teljes tisztelettel Rosenzweig Róza, Nagyvárad, Szalárdi-utca 9.

* **Beilis fölmentése.** A kievi pör, mint már jelentettük, tegnapelőtt délután Beilis fölmentésével véget ért. Október 8-tól tartott a tárgyalás megszakítás nélkül, tehát harminchárom napig. Körülbelül kétszáz tanút hallgattak ki és ezeknek több mint kétharmadrésze a vád tanuja volt. Egész Oroszország izgatottsággal várta az ítéletet. A kievi hazafiúi szervezet nyomatékosan kérte, hogy az ítélethozatal előtt a Zsófia-székesegyházban misét tartsanak a megölt Juscsinszki lelkiüdvéért. — A székesegyház az alkalomra zsufolásig megtöltötte a nép. Délután a lakosság izgatottsága leírhatatlan volt. A táviróhivatalokat órák hosszat ostromolták. Késő délután hirdették ki a fölmentő ítéletet. Az esküdteknek két kérdésre kellett felelniök, hogy beigazolást nyert-e, hogy Juscsinszkit a Zajsev-téglagyár telepén kegyetlen módon meggyilkolták és vérét vették és hogy beigazolást nyert-e, hogy a gyilkosságot Beilis követte el előre megfontolt szándékkal vallási fanatizmusból. — Az esküdtek az első kérdésre igennel, a másodikra nemmel feleltek, a rituális vérvádat tehát teljességgel elejtették. Beilis az ítélet kihirdetésekor elájult, de csakhamar magához tért. Azonnal szabadon bocsátották és erős fedezettel kísérték lakására, mert féltették a fölzigatott néptömeg bosszújától.

* **A m. kir. nagyváradai honvéd zenekar** ma szerdán hangversenyt rendez a „Fekete Sas” kávéházban, műsor a következő: 1. Hymnus (Isten dicsősége) Beethoven. 2. „Ausztria—Magyarország” keringő Keler B. 3. Nyitány „Don Juan” című operából Mozart. 4. Abránd „La bohème” című operából Puccini. 5. a) Román, b) Lengyelke, hárfá solo Dubez, Mooshhammer. 6. „A zene automata teremben” tréfás egyveleg Völlstedt a) Bevezetés, b) Gyermekek tipegő, c) Harangjáték tipegő, d) Schwarzwaldi játékkora, e) Katona zene gramophonban, f) A kis dobos, g) Négy falusi cseh zenész, h) Fali órák tipegő. 7. Nászinduló „Szent-Iván éjji álom”-ból Mendelssohn. 8. „Arlési leány” swit Bizet. 9. „Őszi hangulatok” keringő Waldteufel.

x **Szőllős-utca 12. sz. házban** több egyszoba s mellékhelyiségeiből álló lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-u. 6.

x **FELHIVJUK** a nagyérdemű hölgyközönség szives figyelmét a **most megnyílt Rácz és Vass női divatszalonban** készülő eredeti angol kosztüm és felöltőkre. Mérsékelt árak. Nagy Sándor-u. 17.

x **Két jogász sétál a városban,** szemben találják magokat egy régi ismerősükkel Pista barátjukkal, a mint ránéznek feltűnik előttük, a barátjuknak elegáns felöltője van, a melyet hallatlan olcsó árban szerezhet be mindenki Nagy Sándor férfi divatruha kereskedésében a Zöldfa-utcán, passagó-kapu mellett.

x **Csodaszép** mézédés **csemegeszőllő!** Legoemesebb hazai és tiroli **fajalmák!** Óriási tiroli **maróni.** Valódi debreczeni **pároskolbász.** Kitiűnő fehér és piros **hegyi-borok!** **MERTZ NÁNDOR** csemege-üzletében, Körös-utca, Telefon 448. sz.

x **Az erdélyi kereskedelmi és autobilforgalmi r. t.** helybeni fiókja autobilokban, pneumatikokban, valamint az összes autobil-felszerelési és szükségleti cikkeiben **Szilágyi Dezső-utca 6. szám** alatti (telefon 13-21.) telepén nagy raktárt tart. A cégnek modernül berendezett garages **Körház-utca 6. szám** alatt (telefon 13-52.) van, hol úgy a helyi, mint az átutazó autobilok a legideálisabb garaget találják és egyuttal szükségleteiket is a legelőnyösebben szerezhetik be.

x **Meghódította a hölgyeket** MILLE JULIETTE elsőrendű mellfűző különlegességeivel Színház-utca 4. Adorján palota (Emke mellett.) Telefon szám 827.

x **Ridzyk József** épület- és mflakatos Nagy-Várad, Beöthy Ödön-utca 1. szám. Javítások gyorsan és pontosan készülnek. Elvállal minden e szakmába vágó épületmunkát a legegyszerűbbtől a lediszesebb kivitelig, terv és rajz szerint. Szegecselt vasoszlopok, tüvegázak, vastetők, vasablakok, tűzmentes vasajtók, sirkoritések, üzleti vasredőnyök, ablakredőnyök, cégtáblák, takaréktűzhelyek. Lev.-lap hívásra azonnal megjelennek.

FIGYELEM! Óriási választékok iskola szerekben csak **Klein Vilmos és Társa** cégnél találhatóunk u. m. író és rajzszerek, iskolatáska 36 fillértől, könyvszíjak 30 fillértől, továbbá fiú és leány intézetbeli fehérneműk, iskolai lüster és cloth kötények, gyermek esőernyők, fiú sapkák 30 fillértől, gyermekharisnyák 20 fillértől. Téli alsóruhák, iskola munkák és mindennemű kézimunka anyagok. Csédből vásárolt 1500 drb divatos parket blousche 2-50 fillért. 3000 elsőrendű férfi ing 2 koronától, galérok 20 fillértől, 30000 méter arcfátyol 20 fillértől és minden e szakmába tartozó cikkeket olcsón csak a fenti cégnél szerezhetünk be, Rákóczy-ut 18.

x **Tekintettel a rossz pénzviszonyokra** leszállítottam az árakat. 3 pár női harisnya 1 kor. 3 pár fegyházban kötött férfi harisnya 78 fill. 1 pár patent gyermek harisnya 26 fill. 6 darab fin. vászon kendő 80 fill. 1 m. sweitzi himzés 24 fillértől. 1 m. esipke 2 fillértől. 1 pár nyári keztyű 30 fillértől kapható **Ungerleider Salamon-nál** Szent János-utca 4. sz. alatt.

x **Erdekében áll,** hogy megrendeléseivel felkeresse **Biró László és Tsa** urinői- és papi szabókat. Meglepő olcsó árak. modern szabás, elsőrendű munka **Sal Ferenc-utca 17.** Telefon 832 sz.

x **Cukorka és csokoládé különlegeségeket** a legjobbak csakis Aszódi üzleteiben, mert 3 üzlet részére sok a fogyasztás és így a cukorkái nem állottak, hanem mindig frissek és élvezhetőek. A közönség kényelmére Rákóczi-uton Kiss tőzsdéje mellett a Csokoládé Király Aszódi fióközlete vasárnap is egész nap a vásárló közönségnek rendelkezésére áll. Fő-üzlet Kossuth-utca. II-ik fiók Kert-utca.

* **3 utcai szoba és mellékhelyiségből** álló lakás november hó 1-től kiadó, megtekinthető Schlauch-tér 30. hol a házmester nyújt bővebb felvilágosításokat. Lezámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság.

* **Ingtalan eladás.** Nagytelek-utca 31 szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x **Ingyen javítjuk** a nálunk vásárolt harisnyákat. Állandó nagy raktár kész női, férfi és gyermek harisnyákban. Köttünk, fejelünk rendelés szerint, 24 fillértől kezdve a legfinomabb selyem harisnyáig. **Harisnyakötőde** Bartos és Társa (a Széchenyi-szállóval szemben Rákóczi-ut 10.) És a mi fő „**Bartos harisnyája tartós.**” Helyi és vidéki telefon-szám 1359.

x **Jönnek a katonák,** vonatok, autobilok, babák, mikulások, ridiekülők, nyakkendők, bárányok és ezerféle egyéb játékok karácsonyra a Párizsi Bazárba Sas alatt.

Elsőrendű modern hölgyfodrászterem a
Rammingeré
színházi és hölgyfodrász
szemben a színházzal.
Telefon 1076. Telefon 1076.

„The Roosevelt Schoo”
amerikai cipők
12 50 és 16 50 kizárólag

Reichard Dezső
cégnél

Rákóczi-ut Orsolya zárda
épületében kaphatók.

x **Értesítés.** Tisztelettel értesítjük a n. b. rendelőinket, hogy Hatvány és Szentmiklóssy szücsök beltagja, Hatvány hosszabb külföldi tanulmányutról haza érkezett. Szives pártfogást kérünk Hatvány és Szentmiklóssy szücsök, Nagy Sándor-utca 1.

x **Kolonba járó cipők** 3 koronától kezdve női párti fél cipők minden színben 5 koronáért, női chevrau vagy boksz cipők 7 kor., férfi chevrau v. boksz cipők 8 kor., fiú boksz cipő 35—39 számig 7 kor., divatos kemény kalap 4 kor., calosrik, téli cipők, fehérneműk, uri divatcikkék legolcsóbban beszerezhetőek Fekete néli, Szent János-utcán, Kis Pipa vendéglő mellett.

x **Őssi-tér 14. sz. házban** több lakás és üzlethelyiség minden órán kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-utca 6.

x **Tölgyszőlőkaró** hegyezett, hasított 2 m. hosszban Berettyó-Széplak állomásról legalább egy waggon rakomány (cca. 4000 drb.) megrendelhető azonnali és későbbi szállításra a Polgári Takarékpénztár r. t. áruosztályánál Nagyvárad, (Kossuth-utca.) Telefon 11—95.

x **Kossuth-utca 2. sz. alatti** volt Szihta-féle üzlethelyiség 1914. május 1-től kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x **Zombor Sándor** sebész-orvosi műszer, kötszer és testegyenestő gépek készítője. Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt, ahol villany erőre berendezett műhelyében készít mindenféle fémcsiszolást, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos-árban, levelekre válasz.

POVAZSÁN JÓZSEF

hatóságilag engedélyezett
electrotechnikai vállalata
Nagyvárad, Bazár épület,
színház oldal.

Telefon 525.

Telefon 525.

x **Ujhelyi Róza** nőikalap üzletét Rimanóczy-utca (Kolosváry házba) Royal kávéházzal szembe helyezte át, hol eredeti párisi modellekből állandó választék áll a hölgyközönség rendelkezésére, mit olcsóbb boltbér mellett rendkívül jutányosan árusít.

A legszebb

Karácsonyi
kézimunkák

Tátray cégnél

Rákóczi-ut 4.

Telefon 783.

Matyók Péter tambura zenekara a Korona-kávéházban. Ma és minden este a Korona-kávéházban hangversenyez közkívánatra **Matyók Péter** (Paganini) tambura zenekara teljesen újonnan szerződött tagokkal, a közkedvelt társulat magán- és duett számokkal működik közre. A gazdagon összeállított műsorból kiemelendő a közkedvelt **Gyöngyi** duett. A társulat tagjai: Kővári Rózika, Kővári Boriska, Simon Juliska, Kósa Böske és Juhász Ilonka énekesnők. Naponta változatos műsor. Kezdete este 8 órakor. Szabad bemenet. Szíves pártfogást kér Matyók Péter karmester.

**Legszebb és legolcsóbb
zománcablák
Diósy Sománál**

Telefon 839. Telefon 839.

Fogak és fogsorok úgy kaucsukba mint aranyba foglalva szájpádlás nélkül, továbbá arany koronákat, csapfogakat, hidmunkákat fog és gyökér húzás és tartós fogtöméseket készít

Engel Dezső,

vizsgázott fogtechnikus.

N.-Várad, Bémer-tér (Emke Kávéház felett.)

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szerda: A nevető férj.

Csütörtök: János vitéz.

Péntek: István király. (Diszjeladás. Bihari Ákos és Gorup György báró fellépésével.)

István király. E hét péntekjén — mint arról már megemlékeztünk, — ünnepi előadás keretében áldoz a Szigligeti színház Katona József emlékének. Színre hozzák a nagy magyar drámáiról egyik legjelesebb és közel száz évig az elfeledettségben trespert drámáját: István, a magyarok első királyát. Az előadásnak irodalomtörténeti jelentőségén kívül kétségtelenül érdekességet kölcsönöz, hogy ez alkalommal ismét Bihari Ákos, a jeles színművész vendég szerepel. Aba Samut Gorup György játssza, míg az előadás előtt dr. Vucskics Jenő tanár értékes irodalomtörténeti előadást tart a dráma ismertetésére.

IRODALOM

Religió. Dr Hanuy Ferenc egyetemi tanár tudományos és társadalmi kath. folyóirata e héten több nagyobb tanulmányt közöl. Vezetőcikket dr Wolkenberg Alajos irt a katolikus nagygyűlésről. A tudományos értekezések között dr Kmoskó Mihály, Konye Lajos, Stöhr Géza Ker János és dr Wiedermann Károly fejtegetéseit találjuk. A „Könyvkritika” rovatában több könyvismere-

tés van, a „Katholikus Világszemle” rovat pedig elmúlt hét egyházi eseményeit ismerteti. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Molnár-u. 20.

Az Egyházi Közlöny. (Szerkesztik: Gerely József és Hivatal József) hangulatkelő vezetőcikkben a nagygyűléssel foglalkozik, majd a vérvád történetével és a katolikus iskolák védelmével. Egyházi hírei a szokottan teljesekek, széljegyzetei ügyesek. Irodalmi rovata aktuális. A lap élén Novák István eperjesi püspök arcképét közli. Szerkesztőség és kiadóhivatal Esterházy-u. 19. Ára egy évre 12 korona.

IGAZSÁG- SZOLGÁLTATÁS

Notórius lótolvajok a bíróság előtt.

Érdekes bűnpör tárgyalását kezdte meg tegnap délután a nagyvárad kir. törvényszék büntető bírósága Seress Barna kir. törvényszéki bíró elnöklétével. Nyolc oláh ember ül a vádlottak padján, akik ketten lopással, hatan pedig orgazdasággal vannak vádolva.

Marozsán Geraszin és Koszta Pál a két elsőrendű vádlott, akik már évek óta lólopásból élnek. Már 1911. év óta rendszeresen üzik ezt a „foglalkozást”. Egész Bihar- és Aradvármegyét bejárták, és vakmerő módon üzték a lólopásokat. A mezőn legelésző lovakat egy szempillantás alatt elhajtották, hamis járlat mindig volt kéznél és így adtak tul a lovakon. A Biharmegyében lopottakat Aradmegyében adták el és vizont.

Éjnek idején gyakran az istállóból hajtották ki a lovakat s megtörtént az is nem egyszer, hogy a lopott lovat eladták, a vásárból hazamenet azután az új gazdától ismét ellopták a megvásárolt állatokat.

A csendőrség hosszú és állandó nyomozás után csak nagy nehezen tudta kideríteni, hogy az a két ember volt a tettes.

A tegnapi tárgyalás a két elsőrendű vádlott kihallgatásával telt el. A többi 6 vádlottat ma fogja kihallgatni a bíróság.

TÁVIRATOK

Kossuth állapota.

Budapest, nov. 11.

A nagybeteg Kossuth Ferenc állapotában nem állott be jelentékeny változás. A betegség ugyan a javulás útjára tért és a beteg szemlátomást jobban lett volna, de ezt a javulást lerontotta, hogy az éjjel elájult, mert nem fogadta meg pontosan az orvosok utasításait.

A mentelmi bizottság ülése.

Budapest, nov. 11.

A mentelmi bizottság ma délután foglalkozott Héderváry Lehel mentelmi ügyével. Az előadó javasolta, hogy kérjék be előbb a Gerő

százados ellen lefolytatott vizsgálat iratait és azután határoznának. A javaslatot elfogadták.

Leégett kályhagyár.

Nyiregyháza, nov. 11.

Ma kigyulladt az itteni kályhagyár és teljesen elpusztult. A kár meghaladja a 100,000 koronát. A tűzvész folytán 100 munkás lett hajléktalan.

A bolgár király Bécsben.

Bécs, nov. 11.

A Daily Mail római táviratot közöl, a mely szerint az odaváló köröknek az a meggyőződésük, hogy Ferdinánd bolgár király nem fog merni fővárosába visszatérni. Ausztriától és Magyarországtól biztosítékokat kapott a további támogatásra vonatkozóan, mert helyzete ismét nagyon nehéz lett. Nagy figyelemmel kísérték azokat a tanácskozásokat, a melyeket Ferdinánd király Berchtold gróffal Bécsben folytatott és különösen nagy jelentőséget tulajdonítanak Ferdinándnak Ferenc József királynál való hosszu kihallgatására. Ferdinánd bécsi látogatása előtt már Ebenthalban is hosszas tanácskozott Berchtold gróffal.

Skarlátjárvány Londonban.

London, nov. 11.

Londonban aggasztó skarlát járvány pusztít. Ez idő szerint háromezerhatszáz skarlát beteget kezelnek. A kórházakban már alig van hely.

Halálra gázolta a vonat.

Budapest, nov. 11.

Ma reggel hat órakor a lajosmezsei vonal kispesti határúti átjáróján a Keckemétről jövő 6507 számú személyvonat egy munkásosztályhoz tartozó férfit agyongázolt. A szerencsétlenül járt ember kilétét nem tudták megállapítani. Valószínűen baleset történt. A holttestet a törvényszéki orvostani intézetbe szállították.

KÖZGAZDASÁG

Pályázat kórházi élelmezésre.

A temesvári cs. és kir. hadtest hadbiztonsága a szegedi cs. és kir. katonai csapatkórház 1914. évi január hó 1-től december hó 31-ig terjedő időben a kórház kifőzészére élelmezésre pályázatot hirdet. Pályázati határidő 1913. november hó 25. A pályázat részletes feltételei a kamarai irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Nagyvárad, 1913. november hó 14. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Dr Moskovits József, elnök. dr Sarkadi Lajos, titkár.

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény	— 815.—
Osztrák hitelrészvény	— 622.—
4%-os koronajáradék	— 80.65
Osztr. magy. államv.	— 691.—
Jelzálogbank	— 417.—
Leszámitoló és pénzváltó	— 508.—
Hazai bank	— 278.—

Magyar bank	— — —	531.25
Keresk. bank	— — —	3690.—
Rimamurányi	— — —	640.50
Salgótarjáni kőszén	— — —	732.—
M. Ált. Kőszénbánya	— — —	1018.—
Közuti vasut	— — —	622.75
Városi villamos	— — —	349.—
Adria	— — —	570.—
Atlantika	— — —	—

Gabona üzlet.

Októberi buza	— — —	11.
Buza 1914. áprilisra	— — —	11.49
Októberi rozs	— — —	7.27
Áprilisi rozs (1914)	— — —	8.82
Októberi zab	— — —	7.94
Áprilisi zab (1914)	— — —	7.24
Tengeri 1914 májusra	— — —	6.35

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Gyári készlet megvásárlásából
új diszes

vas és réz ágyak

rendkívül olcsón szerezhetők be:

Weisz Kálmán
cégnél,

Kossuth-u. 3. a Sas-szálloda mellett.

Ugyanott átrik matrácok
mérsékelt árban.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

31151 — 1913. szám.

Hirdetmény.

A m. kir. kereskedelemügyi minister ur a f. évi június hó 23-án 49359 — 1913. B. IV. sz. alatt rendeltet bocsátott ki, melyben utasítja az iparhatóságokat arra, hogy a jövőben a tanoncszerződésben megállapított tanoncidő lejártá előtt a kereskedő tanoncok részére szabaduló bizonyítványt ne állítsanak ki.

Midőn a m. kir. kereskedelemügyi ministernek ezen intézkedését az érdekeit kereskedők tudomására hozom, egyszerűsített felhívom figyelmüket az 1884. évi XVII. t. cz. 73. és ezen törvény végrehajtási rendeletének 23-ik §-ára, melyek szerint a kereskedőtanoncok tanviszonyának bármely okból való megszűnése az iparhatóságnál bejelentendő. — A bejelentési kötelezettség elmulasztása a törvény 157. §-a alapján 40 től 400 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetettik. Nagyvárad, 1913. október 27.

Gerő,
rendőrkapitány.**10.000** pár harisnya kerül eladásra! alábbi olcsó árak mellett.

3 pár kötött zokni 78 fill., 3 pár esikos zokni 1 kor., 3 pár női harisnya 1 kor., 3 pár gyerek zokni finom 1 kor., 3 pár gyerek patent harisnya 1 kor. Flor és selyem harisnyák igen olcsón. Férfi ingek jó minőségben 1-94 kor., női ingek 1-94 kor. Zsebkendők drb. 6 fillértől. Nyakkendők, ridikálók 30 fillértől.

Klein Sándor és Társa
Rákóczi-ut 14.**Ha nincs megelegedve**

szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármilyen okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepő árt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítek. Valódi angolt szövete-k.

Helyi és vidéki telefon **980.****Melocco Péter cementárugyár és építési vállalat részvénytársaság**

Budapest, IX. Timót-utca 4. a. b. szám.

Nagyváradfióktel: Szőlős-u. 16.

Telefonszám 11-38.

Telefonszám 11-38.

Gyárt:

Szabadalmazott géppel gyártott karmanyus portlandcement csöveket az összes szabványos méretekben és az ahhoz való idomdarabokat, csömöszölit és vasbetétes, valamint portlandcement csöveket, kútgyűrűket stb.

Márvány mozaiklap, műkö- és cementárugyár. Beton és vasbeton építési vállalat.

Elvállal:

Utcák és házak csatornázását, hidak és vízmedencék szakszerű építését. Nagyobb vállalatoknál **tervekkel és költségvetéssel szolgál.**

Meghívást az ország bármely részéből elfogad

4FIYBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!
vegyileg női, férfi és gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fényesre, csipke és szövet függönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhák vegyileg tisztítatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet:

Zöldfa Passage 93.

Rákóczy-ut 7. szám

Mokos Sándor.

Biharvármegye közig. bizottságától.

1643—1913. sz.

Árverési hirdetmény.

Biharvármegye Élesd járásában fekvő Cécke község volt urbéreseinek Cécke község határában levő erdejében a m. kir. földművelésügyi miniszter urnak 3384/913.

sz. rendeletével kihasználásra engedélyezett 556 k. hold területen mintegy 2319 m³-re becsült kocsányos tölgy, haszon és műfa, 148 m³-re becsült cser haszonfa és 1060 m³-re becsült vegyes tűzifa 1913. évi december hó 5-én d. e. 10 órakor Cécke községhezánál írásbeli zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen tövön becsáron felül el fog adatni. A hivatalosan megállapított becsérték, mint kikiáltási ár 35,373 korona azaz Harmincötzezerháromszázhetvenhárom korona. Bánatpénz 354 / korona.

Szabályszerűleg kiállított és 10 százalékos bánatpénzzel felszerelt zárt írásbeli ajánlatok szóbeli árverés kezdete előtt az árverelő bizottsághoz nyújtandó be, ellenben szabálytalanul és hiányosan felszerelt utó- és távirati-, nemülönben becsáron alóli ajánlatok visszautasítottak.

A részletes árverési feltevések és becsélesi adatok Cécke községhezánál és a nagyváradfióktel m. kir. állami erdőhivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagyvárad, 1913. nov. hó 4.

Dr. Fráter László,

vm. aljegyző.

Csemege és fűszerárú

elsőrangú és legelőnyösebb bevásárlási forrása

Kávé, tea, rum közvetlen behozatala; cukorka különlegességek; frissen megérkezett delgyümölcsök főzelékek és halárú nagy raktára

Özv. Kádár Jánosné
üzletében.**Új uriszabó üzlet.**

Tisztelettel értesitem a nagybecsült közönséget, hogy ifj. Erdős Albert urtól f. év szeptember hó 16-án kiléptem, kinél mint szabász hosszabb ideig működtem.

Rákóczi-ut 19. sz. a.
uriszabó üzletet
nyitottam.

Az őszi idény beálltával vadász és sport ruhák és a legjobb lovagló britszes nadrágok kizárólagosan nálam készülnek. Ugyiszintén dísz magyar ruhák. Papi reverendák, urasági kocsisoknak dísz öltöny **bármilyen formákban.**

Nagybecsült pártfogásukat
kérve kiváló tisztelettel:**Szokolay Lajos.**

Szolga Ferencz

és Sándor

Rimanóczy-utca 9. sz.

Kárpitosok
és diszitők.

Elősmert elsőrangu
munka. Jutányos ár.

Vas- és réz-
BUTOROK

még csak rövid
ideig mélyen le-
szállított árban
kaphatók

Tonk Emilnél

Rákóczi-ut 13. sz.

LÉVAI MÁRTON

r.-t.

sirkőraktára és
kőfaragó telepe

Nagyvárad
Rákóci-u. 20.

„AGRICOLA“

Gazdasági és Kereskedelmi Vállalat
Temesvár.

Folyósított: törlesztéses jelzálogköl-
csönöket I., II. helyre ingatlanokra
és városi bérházakra.

Tisztviselői kölcsönöket olcsó
kamat mellett. Iparvállalatok finan-
szírozását elvállalja.

Elvállalja ingatlanok parcellázását és
az ehhez szükséges tőkét megszerzi

Hosszabb hitelt szállít minden-
féle mezőgazdasági vetőmagot, gazda-
sági, ipari gépeket és technikai cikkeket.

Megbízásból keres megvételre kü-
lönféle nagyságu bérleteket és mező-
gazdasági ingatlanokat s kitermelésre
alkalmas erdőket.

Kérjen ajánlatot!

Artézikutfuró vállalat

Wessely és Biró

Nagyváralonta.

Merza Kálmán

szijgyártó, nyerges
és bőröndös mester

Nagyvárad, Szent János-utca 48. sz.

Raktáron tartok minden e szak-
mába vágó cikkeket, úgymint:
disz- és igás-szerszá-
met, nyerges és versenyostoro-
kat. Kivánatra megrendelés után
is készítek a leggyorsabbtól a
legdiszesebb kivitelig, **feltűnő**
szolid árak mellett.

A
jó bornak
nem kell czégér

mondják még ma is a régi öregek! Hogy
mennyre igazok van, eléggé bizonyítja

Kecskeméti István

is, a reklámra nem szorult újonnan beren-
dezett étterme

Nagyvárad, Teleky-u. 4. szám.

Nyitva éjjel-nappal. Kitérő saját termései
borai, **előzékeny kiszolgálás,** szo-
lid polgári árak. A bejárt naponta
felvételnek.

Eredeti
Meteor kályhák,
kályhatálcák és ellenzők,
fa- és széntarték,

valódi porosz fűtőszén
hához szállítva 50 K° zsákokban
kimérve 100 K° 5 korona.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése
Rákóczi-ut.